

Michał Wojciechowski

Międzynarodowy zjazd Society of Biblical Literature, Münster, 25-28 VII 1993

Collectanea Theologica 64/2, 173-175

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MICHAŁ WOJCIECHOWSKI, WARSZAWA

**MIĘDZYNARODOWY ZJAZD
SOCIETY OF BIBLICAL LITERATURE
Münster, 25-28 VII 1993**

Kolejny międzynarodowy zjazd SBL przypominał pod względem organizacji i założeń programowych zjazdy z 1990 r. w Wiedniu (zob. CT 61(1991)1, 149-152) i z 1991 w Rzymie (CT 62(1992)1, 169-171). Natomiast zjazd w 1992 w Melbourne wspólny z 9 innymi organizacjami studiów nad religią miał nieco inny charakter, gromadząc uczestników z różnych dziedzin i w dużo większej liczbie (ok. 1500), głównie jednak z Australii i krajów sąsiednich; na tematy biblijne wygłoszono tam ok. 100 referatów, najwięcej ze sfery egzegezy i teologii NT.

W Münster obecnych było ok. 400 osób, wygłoszono blisko 200 piętnasto-, trzydziesto-minutowych referatów (po kilka równolegle). Dominowali uczeni z USA, Wielkiej Brytanii i Niemiec; z innych krajów odnotować można kilkunastoosobowe grupy z Holandii, Izraela i RPA. Być może zjazd następny zaplanowany na 7-11 VIII 1994 w Lowanium zgromadzi także uczestników francuskojęzycznych. Z Polski obecni byli oprócz niżej podpisanego orientaliści Z. K a p e r a (prezentował: *New Research on Qumran in Eastern Europe*) i A. Z a b o r s k i (*Archaic Semitic in the Light of Hamitosemitic*).

Tematy zgłoszone przez uczestników zostały odpowiednio podzielone na cykle tematyczne wg ksiąg biblijnych, kwestii ogólniejszych (np. metodologia, historia egzegezy) i dyscyplin pomocniczych (semistyka, świat starożytny). W programie znalazły się też osobno zaplanowane bardziej wyspecjalizowane kolokwia (Pwt, Ps, tekst NT, Betsaida). Odbyły się również dwa wykłady publiczne: M. W e l k e r, *Schöpfung: «Big Bang» oder Siebentagewerk?* oraz N. L o h f i n k, *Psalmen im Neuen Testament – Die Lieder in der Kindheitsgeschichte Jesu bei Lukas*. Uczestnicy mogli zwiedzić instytut studiów nad tekstem NT w Münster kierowany obecnie przez B. Aland. Demonstrowano też program komputerowy pomagający w pracy nad mniej czytelnymi i uszkodzonymi manuskryptami (zob. A. L a n g e, *Computer Aided Text. Reconstruction and Transcription*. CATT-Manual, J.C.B. Mohr, Tübingen 1993). Wiele wydawnictw wystawiło swoje nowsze pozycje biblijne (Deutsche Bibelgesellschaft, Brill, Mohr (Siebeck), Kok Pharos, Sheffield, Herder, Kohlhammer, Vandenhoeck-Ruprecht, Neukirchener, Eerdmans, De Gruyter, Peeters, Scholars Press).

Pełną listę referatów z „abstracts” podaje program sympozjum (egzemplarz złożony w bibliotece ATK: Society of Biblical Literature 1993 International Meeting; tamże program z Melbourne 1992 International Congress for the Study of Religion). Poniżej przedstawiam wybrane z nich w układzie tematycznym. Można będzie zauważyć, że w programie zjazdu przeważał w tym roku ilościowo i jakościowo ST, a w sferze NT – jego tło greckie i żydowskie.

Historia Izraela. Publiczna dyskusja o książkach: P.R. D a v i e s, *In Search of Ancient Israel*; T.L. T h o m p s o n, *Early History of the Israelite People* (4 recenzje i panel); H. S e e b a s s, *Vertrauenswürdige alttestamentliche Nachrichten zu Israels Anfängen* (lokalne dane o zasiedlaniu); S. Ö l a f s s o n, *On the Historicity of the Old Testament; An Example: the Philistines*; R. A l b e r t z, *Religiongeschichte Israels statt Theologie des Alten Testaments! Plädoyer für eine forschungsgeschichtliche Umorientierung*; H. S c h u l t e, *Das Ende der Dynastie Omri*; D.A. K n i g h t, *Political Rights and Powers in Monarchic Israel*; F.S. F r i c k, *Cui Bono – History in the Service of Political Nationalism: The Deuteronomistic History as Political Propaganda*; J.P. W e i n b e r g, *Raum und Zeit im Weltbild des Chronisten*.

etyka ST. 4 głosy o metodzie (J. B a r t o n, B.C. B i r c h, E.W. D a v i e s, R.R. W i l s o n); Ch. D o h m e n, *Präambel oder Erstes Gebot: Literarische und Theologische Probleme der Dekalageröffnung*; P.J. N e l, *The Talion Principle in Old Testament Narratives*; F. C r ü s e m a n n, *Herrschaft, Schuld und Versöhnung: Der Beitrag der Jakobgeschichte derm Genesis zur politischen Ethik*; R.A. S i m k i n s, *Cultural Ecology and Israelite Views of the Natural World*.

ST – metody i język. R. Rendtorff, «Kanonische Auslegung» im Kontext der historisch-kritischen Bibelwissenschaft; E. Jenni, *Lexikalisch-semantische Strukturunterschiede*; R. Wonneberger, *Textgliederung im Alten Testament*; B. Kedar-Kopfstein, *Sprachstatistische Beobachtungen über das lexikalische Äquivalenzprinzip in diversen Bibelübersetzungen*; S. Olafsson, *Consistency as a Translation Technique in the Septuagint*. J.C. Lübbe, *Old Testament Translation and Lexicographical Practice*.

Tło ST. R.W. Fisher, *Ancient Mesopotamian Concepts of Death and the Netherworld*; C.S. Ehrlich, *Sklavenauslieferung in Israel und im alten Orient*; E. Anati, *The Oldest Sanctuary of the Near East: Palaeolithic Site 86.B. at Har Karkom in the Negev Desert*; S.B. Parker, *Prose Narrative in Northwest Semitic Inscriptions and the Bible*.

Krytyka tekstu NT. J.H. Petzer, *The History of the New Testament – Its Reconstruction, Significance and Use in the New Testament Textual Criticism*; B.D. Ehrman, *The Significance of NT Citations in the Writings of the Church Fathers (przykłady miejsc, gdzie ojcowie II w. znają inny tekst niż w naszych wydaniach krytycznych)*; W.L. Petersen, *What Text Can New Testament Textual Criticism Ultimately Reach?*; T. Barda, *Galatians 4: 31-5:1 – Problems of the Apparatus Criticus*; potem dyskusja z udziałem B. Aland wokół przyszłych zadań krytyki tekstu NT.

Tło NT. P. Arzt, *Neutestamentliche Texte auf dem Hintergrund zeitgenössischer dokumentarischer Papyri* (na podstawie nie publikowanych jeszcze papirusów); L. Roberts, *Asklepios, Visions and Public Health*; B. Kern-Ulmer, *The Depiction of Magic in the Rabbinic Texts: The Rabbinic and Greek Concept of Magic*; N.H. Taylor, *Caligula and Early Palestinian Christianity, as Reflected in the Synoptic Tradition*; G. Boccaccini, *Targum Neophiti as a Source of Second-Century Formative Rabbinic Judaism*; H.A. McKay, *What Was a Synagogue? The Evidence of Inscription and Papyri*; G.S. Oegema, *The Messianic Interpretations in Rabbinic Literature and the Study of the New Testament*; C.A. Newsom, *The so-called Psalms of Joshua*; E. Shuller, *A Preliminary Report on the Cave 4 Hodayot Manuscripts*; H. Stegemann, *Qumran, the Essenes and the Idea of a Mainstream Judaism*; R.J. Coffman, *The Archaeology of Inequality: The Sociology of Early Christian Art in the Roman Empire*; R. Stichel, *Lost Texts of Hellenistic Judaism and Early Christianity in Old Russian Manuscripts* (zachowany w Rosji „List do Laodycean” nie byłby średniowiecznym dokumentem heretyckim, lecz bardzo wczesnym apokryfem).

Jezus. M.J. Borg, *North America: the Jesus Seminar's Five Gospels, One Jesus*; P. Pokorny, *Jesus Research in Eastern Europe* (referent opisał *Formgeschichte* i stwierdził, że chodziło o jego recepcję!) – obok poważne prezentacje prac z RPA (A.G. van Aarde) i Skandynawii (H. Moxnes); D.T. Williams, *Towards an African Christology*.

Betsaida. Wszechstronna prezentacja wyników badań: R. Arav (warstwowy osiedleńcze); J.F. Shroder (osady rzeczne); S. Fortner (ceramika); F. Strickert (monety); H.-W. Kuhn (w Ewangeliach); J.T. Green (rola wojny żydowskiej); R.A. Freund (w literaturze rabinicznej: ok. 40 wzmianek w tradycjach I-III w., dotąd mylnie odczytywanych „w Sydonie”); J.J. Rousseau (dawniejsze spory o lokalizację); dyskusja panelowa o Betsaidzie i druga w związku z końcowym referatem: J. Strange, *New Testament Archaeology: Definition, Goals, Guidelines*.

Historia interpretacji – 10 przyczynków.

Feminizm. S. Stell, *Feminist Transformations of Scriptural Traditions*; kilka dalszych pozycji uwzględniono przy tematach egzegetycznych.

Rdz. A.D. Piskowski, *Reinscribing Immortality: Deconstruction of the Garden of Eden Narrative*; A. Abela, *Sarah, a Forgotten Main Character within the Abraham Narrative of Genesis*; F.G. Budge, *Casing the Code of Genesis, or the Duotheism of Genesis*; J.Ch. Exum, *Patriarchal Plots and the Matriarchs*; 4 głosy o strukturach Rdz 24 (Ch. Hardmeier, K.E. Lowery, E. van Wolde, N. Winther-Nielsen).

Wj. M. Vervenne, *A Deuteronomic Redaction of the Pentateuch: A Critical Assessment Based on the Analysis of a Test-Case (Exodus 13:17-14:31)*.

Pwt. N. Lohfink, *Zur Fabel des Deuteronomiums*; T. Veijola, «Der Mensch lebt nicht vom Brot allein»: *Beobachtungen zum Werdegang und Ziel von Dtn 8*. E. Otto, *Von der Programmschrift einer Rechtsreform zum Verfassungsentwurf des neuen Israel: Die Stellung des Deuteronomiums in der Rechtsgeschichte Israels*; Ch. Schäfer-Lichtenberger, *Der deuteronomische Verfassungsentwurf – theologische Vorgaben als Gestaltungsprinzipien*

socialer Realität; R. Westbrook, *Further Drafting Techniques in Deuteronomic Laws*; G. Braulik, *Beobachtungen zur Datierung der Redaktion von Deuteronomium 19-25*; B.M. Levinson, *But You Shall Surely Kill Him: Text and Law in Deut 13:10* (TM pierwotny).

Ps. B. Janowski, *Die Tat kehrt zum Täter zurück: Offene Fragen im Umkreis des «Tun-Ergehen-Zusammenhangs»*; J. Høgenhaven, *The Opening of the Psalter: A Study in Jewish Theology*; P.M. Miller Jr., *Psalms in Context*; K.D. Seybold, *Gruppenspezifische Probleme bei den Asaph-Psalmen*; E.S. Gerstenberger, *Der Psalter als Buch und als Sammlung*; H. Spieckermann, *Rede Gottes und Wort Gottes in den Psalmen*; M. Greenberg, *The Theology of Hittite Prayers and of Petitionary Psalms Compared*. Szczegółowiej o Ps 13 (H. Irsigler); 42-49 (E. Zenger); 74 (D.J. Human); 95 (F.-L. Hossfeld); 104 (J. Limburg); 120-134 (H. Viviers); 119 (R. apRoberts); 144 (J.H. Hunter);

Dydaktyczne. H.-F. Richter, *Kohelets Urteil über die Frauen*; L. Schwienerhorst-Schönberger, *War Kohelet ein Frauenfeind? Zur Bedeutung und Funktion von Kohelet 7,23-29*; L.M. Bechtel, *God's Answer to Job that We Cannot Hear (Job 40:15-24)*; W.L. Michel, *Contra Dahood: Examples from Job*; F.V. Reiterer, *Die «Schöpfung» im Buch Ben Sira*; D.J.A. Clines, *Why Is There a Song of Songs, and What Does It Do to You if You Read It?*; P.J. Arzt, *Braucht es den erhobenen Zeigefinger? Die Funktion der Negation in Spr 10,1-22,16*.

Prorocy. D.L. Petersen, *Prophetic Literature: A Typology*; R.R. Hutton, *Magic or Street Theater? The Power of the Prophetic Word*; A. Malamat, *A New Prophetic Message from Aleppo*; E. Suganuma, *Father-Son(s) Relationship in the covenant Tradition in the Old Testament*; D.M. Carr, *Reading Isaiah from Beginning (Isaiah 1) to End (Isaiah 65-66): Multiple Modern Possibilities*; R.F. Melugin, *Constructing Meaning in Isaiah*; B. Rosendal, *«Gerechtigkeit» und «Werke» in Jes 57,12*; T. Odashima, *«Jerusalem, du bist schuldig» – eine Bearbeitung im Jeremiabuch, die sich auf Schuld Jerusalems konzentriert*; J.W. Wesseliuss, *The Literary Nature of the Book of Daniel*; T. Meadowcroft, *Nebuchadnezzar: Servant of God or King Most Evil?*; P. Coxon, *Nebuchadnezzar's Hermeneutical Dilemma in Daniel 2*; Z. Stefanovic, *The Presence of the «Three and a Fraction» Literary Figure in the Book of Daniel*; Y.M. Sherwood, *Metacommentary: The Strange Case of the Missing Prostitute (An Investigation of Some Readers' Responses to Hosea 1:2)*; D.T. Adamo, *«Are You Not Like Africans to Me, O People of Israel?» An Interpretation of Amos 9:7-8 in an African Perspective*; D. Hillers, *Palmyrene Aramaic Inscriptions and the Old Testament [Am 2,8]*; g. Pfeifer, *Denkformen und Denkformenanalyse [Am 5,10-13]*; M.C. Love, *The Symbolic Nature of Zechariah 2's Relationship with the Book of Twelve*.

Mt. J.A. Smit, *A Contextually-relevant Interpretation of Matthew 5:21-48*.

Mk. W.F. Brosend II, *The Recovery of Allegory: Mark 12:1-11*; M. Sawicki, *The Persuasive Alabastron: A Socio-Rhetorical Interpretation of Mark 14:3-9*;

Lk. H. Klein, *Lukas und seine Quellen*; A. Troost, *The Magnificat of Elisabeth and Mary: Reflections on the Notion of Gendered Authorship in Luke 1-2* (potwierdzenie autorstwa kobiecy). B.W. Griffin, *Luke 22:19b-20 – The Evidence for Deliberate Deletion*.

Jn. W.O. Walker Jr., *John 1:43-51 as Key to «Sonship» in the Fourth Gospel*; D.F. Tolmie, *The characterisation of God in the Fourth Gospel*; I.R. Kitzberger, *The (Intended) Anointing of Jesus by Women – the Interrelationship between the Anointing Stories and the Easter-Morning Stories*.

Dz. L. Alexander, *The Function of Biography in the Hellenistic Schools and the Genre of Acts*; M.L. Soards, *The Role of the Speeches in Acts*.

Listy. A.B. du Toit, *Galatians 6:13 A New Approach to an Old Crux Interpretum*; P. Sellew, *«Laodiceans» and the Philippians Fragments Hypothesis*; E. Verhoef, *Die holländische radikale Kritik*; J.G. van der Watt, *«This is Love...»: Ethics in 1 John*; M. Ahrens, *Vom Chaos zur Einheit: Historische oder Literarische Betrachtung des Jakobusbriefes?*; S.J. Joubert, *Persuasion in the Letter of Jude*.

Ap. J.D. Charles, *Apocalyptic Tribute to the Lamb (Rev. 5,1-14)*; J.A. du Rand, *«Now the Salvation of Our God Has Come...»: The Narrative Function of the Songs in Revelation 12:1-15:8*; C. Marucci, *Gematrie und Isopsephie im Neuen Testament: eine wirkliche Hilfe zum Verständnis?*

Michał Wojciechowski, Warszawa